

LIBRIS

We know
books

JULES VERNE

**Ocolul pământului
în optzeci de zile**

Traducere de Michaela Rodica Buşoiu
Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VERNE, JULES

Ocolul pământului în optzeci de zile/Jules Verne; trad. de
Michaela Rodica Bușoiu; pref de Lucian Pricop – Ed. a 7-a –
București: Cartex 2000, 2024

ISBN 978-606-091-275-0

I. Bușoiu, Michaela Rodica (trad.)
II. Pricop, Lucian (pref.)

821.133.1

© Editura Cartex 2000, pentru prezenta traducere.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Lucian Pricop)	7
OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE	
Capitolul I	13
Capitolul II	19
Capitolul III	24
Capitolul IV	33
Capitolul V	37
Capitolul VI	41
Capitolul VII	47
Capitolul VIII	51
Capitolul IX	56
Capitolul X	63
Capitolul XI	69
Capitolul XII	78
Capitolul XIII	85
Capitolul XIV	92
Capitolul XV	99
Capitolul XVI	106
Capitolul XVII	112
Capitolul XVIII	119
Capitolul XIX	124
Capitolul XX	132

Capitolul XXI.....	139
Capitolul XXII.....	149
Capitolul XXIII.....	157
Capitolul XXIV.....	164
Capitolul XXV.....	171
Capitolul XXVI.....	178
Capitolul XXVII.....	184
Capitolul XXVIII.....	191
Capitolul XXIX.....	200
Capitolul XXX.....	208
Capitolul XXXI.....	216
Capitolul XXXII.....	223
Capitolul XXXIII.....	228
Capitolul XXXIV.....	238
Capitolul XXXV.....	242
Capitolul XXXVI.....	248
Capitolul XXXVII.....	252

OPTZECI DE ZILE DE AVENTURĂ ȘI MAI BINE DE UN SECOL DE SUCCES

Ocolul Pământului în optzeci de zile (în original *Le tour du monde en quatre-vingts jours*) este unul dintre romanele de aventuri ale lui Jules Verne care s-a bucurat de mare succes de public. Publicat pentru prima dată sub formă de serial în *Le Temps*, între 6 noiembrie și 22 decembrie 1872, romanul a fost tipărit în volum în 1873. În poveste, londonezul Phileas Fogg, care și-a angajat recent un nou valet, pe francezul Passepartout, face un pariu cu prietenii săi din *Reform Club* că poate să facă ocolul pământului în optzeci de zile.

Această călătorie extraordinară are la bază revoluționarea transporturilor, eveniment care marchează secolul al XIX-lea și începutul revoluției industriale. Apariția noilor modalități de transport (calea ferată, vaporul cu aburi) și deschiderea canalului Suez în 1869 au scurtat distanțele, timpul necesar parcurgerii lor.

Povestea începe la Londra, pe 2 octombrie 1872. Phileas Fogg este un gentleman necăsătorit, care locuiește la adresa 7 Savile-Row din Burlington Gardens. În ciuda averii sale cu o origine necunoscută, domnul Fogg trăiește o viață modestă, cu tabieturi respectate cu precizie matematică. După cum se menționează în primul capitol, foarte puține se pot spune despre prietenii și cunoștințele domnului Fogg. După ce și-a concediat valetul pentru că i-a adus apa de ras la temperatura de 84 de grade Fahrenheit, în loc de 86, domnul Fogg îl angajează pe francezul Passepartout, care are în jur de 30 de ani.

Mai târziu, în aceeași zi, la Reform Club, Fogg poartă o discuție cu privire la un articol din *Daily Telegraph*, care prevede faptul că deschiderea unui nou tronson de cale ferată în India face posibilă călătoria în jurul lumii în 80 de zile. El face pariu pe 20 000 de lire cu colegii săi de la Reform Club că va face ocolul lumii în acest interval de timp. Însoțit de valetul Passepartout, pleacă cu trenul din Londra la 8:45 PM, pe 2 octombrie 1872, întorcerea la Reform Club fiind stabilită pentru 21 decembrie 1872.

Itinerariul propus

De la Londra la Suez	Cu trenul și vaporul	7 zile
De la Suez la Bombay	Cu trenul	12 zile
De la Bombay la Calcutta	Cu trenul	4 zile
De la Calcutta la Hong Kong	Cu vaporul	13 zile
De la Hong Kong la Yokohama	Cu vaporul	6 zile
De la Yokohama la San Francisco	Cu vaporul	22 de zile
De la San Francisco la New York	Cu trenul	7 zile
De la New York la Londra	Cu vaporul și trenul	9 zile
Total		80 de zile

Fogg și Passepartout ajung la timp la Suez. În timp ce se îmbarcă pe vaporul din Egipt sunt urmăriți de un detectiv al Scotland Yardului, pe nume Fix, trimis de la Londra în căutarea unui hoț care a spart Banca Angliei.

Deoarece Phileas Fogg se aseamănă cu spărgătorul căutat de Fix, pentru care el nu are mandat de arestare, Fix se îmbarcă la bordul vaporului de Bombay, în urmărirea lui. În cursul călătoriei, Fix se împrietenește cu Passepartout, fără să-și dezvăluie identitatea. Pe timpul voiajului, Fogg îi promite inginerului vasului o mare recompensă dacă ajunge la Bombay mai devreme. Ei ajung cu două zile înainte de termen.

Cu două zile câștigate, Fogg și Passepartout merg cu trenul de la Bombay până la Calcutta; Fix îi urmărește în continuare. După ce află că nu a fost finalizată construcția căii ferate, ei sunt obligați să parcurgă restul drumului până la Calcutta pe un elefant,

pe care Phileas Fogg îl achiziționează la prețul de 2 000 de lire sterline.

În timpul călătoriei întâlnesc o procesiune suttee în care Auda, o tânără femeie Parsi, este condusă la un sanctuar unde urmează să fie arsă pe rug a doua zi de brahmani. Călătorii decid să-i salveze viața, căci tânăra fusese în mod evident drogată cu fum de opiu și de cânepă și astfel ea nu mergea de bunăvoie și nesilită de nimeni la rug. Ei urmăresc procesiunea de la templu, iar Passepartout ia în secret locul răposatului soț al Audei pe rugul de înmormântare, în ajunul zilei de sacrificiu. În timpul ceremoniei, el se ridică de pe rug, sperie preoții și o răpește pe tânăra femeie. Ca urmare a acestui incident, Fogg pierde cele două zile avans.

În Hong Kong, Auda află că ultima sa rudă s-a mutat în Olanda, iar Fogg decide să o ia cu el în Europa. În același timp, în continuare, fără un mandat de arestare, Fix vede Hong Kong-ul ca fiind ultima lui șansă de a-l aresta pe Fogg pe teritoriu britanic. Pentru a preveni ca Passepartout să îl informeze pe stăpânul său cu privire la plecarea prematură a vaporului Fix îl îmbată și droghează cu fum de opiu. Cu toate acestea, Passepartout reușește să prindă vaporul de Yokohama, dar uită să îl informeze pe domnul Fogg.

Fogg descoperă a doua zi că a pierdut vaporul și se duce în căutarea unei alte nave, care să-l ducă la Yokohama. El găsește o barcă-pilot cu care, în compania Audei, merge până la Shanghai. De la Shanghai pornesc în călătorie prin China, găsind în cele din urmă un vapor care îi duce la Yokohama. La Yokohama îl caută pe Passepartout, pe care îl găsesc într-un circ, încercând să-și câștige banii pentru călătoria spre casă.

De la Yokohama traversează Pacificul până la San Francisco. Fix îi promite lui Passepartout că acum, după ce au părăsit teritoriul britanic, el nu va mai încerca să îl întârzie pe Fogg, ci mai repede cu putință. La San Francisco, ei iau un tren până la New York, unde află că vaporul transatlantic care trebuia să îi ducă în Marea Britanie a plecat deja.

Fogg pornește să caute o alternativă pentru traversarea Atlanticului. El găsește un mic vas, cu destinația Bordeaux, iar căpitanul refuză să îi ducă la Liverpool, Fogg acceptând să meargă în Franța. După plecare, el mituiește echipajul să se răscoale și schimbă cursul pentru Liverpool. Mergând cu toată viteza, barca rămâne fără combustibil. Fogg cumpără vasul la un preț foarte mare de la căpitan, apoi ordonă echipajului să ardă toate piesele din lemn pentru a avea combustibil.

Nava ajunge la Queenstown, în Irlanda, apoi călătorii merg spre Londra prin Dublin și Liverpool. Fix obține în sfârșit un mandat de arestare pentru Fogg și îl închide pe acesta pentru o scurtă perioadă de timp. Aflând ulterior că hoțul de la bancă fusese prins cu trei zile în urmă la Edinburgh, îl eliberează pe Fogg. Însă Fogg a pierdut deja trenul și se întoarce la Londra cu cinci minute întârziere, fiind sigur că a pierdut pariul.

A doua zi, în casa lui din Londra, el își cere scuze Aoudei pentru că a adus-o cu el, deoarece acum e sărac și nu are cum să o susțină financiar. Auda îi mărturisește că îl iubește și îl cere de soț, iar Passepartout este trimis să cheme preotul. De la preot, Passepartout află că, datorită faptului că au călătorit spre est (adică spre răsăritul soarelui), au câștigat o zi întreagă: acum nu e duminică, așa cum credeau ei, ci doar sâmbătă.

Passepartout îi comunică lui Fogg acest lucru și pornesc imediat spre *Reform Club*, ajungând tocmai la timp pentru a câștiga pariul. Fogg se căsătorește cu Auda și călătoria în jurul lumii se termină cu bine.

Lucian Pricop

Ocolul pământului
în optzeci de zile

CAPITOLUL I

În care Phileas Fogg și Passepartout cad la învoială,
unul în calitate de stăpân, iar celălalt de servitor

În anul 1872, clădirea de la numărul 7 din Saville-row, Burlington Gardens – casă în care Sheridan și-a dat sufletul în 1816 –, era locuită de Phileas Fogg, unul dintre membrii cei mai neobișnuiți și mai prețuiți ai Reform-Club din Londra, deși se străduia din răsputeri să nu facă nimic pentru a atrage atenția asupra sa.

Așadar, unuia dintre cei mai mari oratori, care face cinste Angliei, îi urma acest Phileas Fogg, personaj enigmatic, despre care nu se știa nimic altceva decât faptul că era un bărbat cu maniere dintre cele mai alese și unul dintre cei mai arătoși gentlemen din înalta societate engleză.

Se spunea că semăna cu Byron¹ – în ceea ce privește chipul, deoarece nu i se găsea niciun cusur în ceea ce privește picioarele –,

¹ George Gordon Noel Byron, al VI-lea Baron Byron, s-a născut în 22 ianuarie 1788 la Londra și a decedat în 19 aprilie 1824 la Mesolongion, Grecia. Este unul dintre cei mai cunoscuți poeți romantici englezi, alături de Percy Shelley și John Keats, contemporani ai săi.

Printre cele mai cunoscute opere ale sale sunt poemele narative *Pelerinajul lui Childe Harold* și *Don Juan*. Cel din urmă a rămas incomplet din pricina morții poetului.

...Faima Lordului Byron se datorează nu numai operei, ci și vieții sale, trăită în extravaganță, cu numeroase povești de dragoste, datorii, despărțiri, acuzații de incest și sodomie. ...Byron a fost un lider regional al organizației revoluționare Carbonari din Italia în revolta lor împotriva Austriei și mai târziu a călătorit pentru a lupta împotriva turcilor în Războiul de independență grecesc, fapt pentru care grecii îl consideră un erou național. El a murit din cauza febrei în Mesolongion. (Wikipedia)

În text se face referire la defectul din naștere al poetului, care era șchiop.

dar un Byron cu mustăți și favoriți, un Byron cu o fire de neclintit și care ar fi trăit o mie de ani fără a se observa trecerea anilor.

Englez de naționalitate, fără îndoială, este cu puțință ca Phileas Fogg să nu fi fost londonez. Nu fusese văzut niciodată nici la Bursă, nici la Bancă, nici în agențiile comerciale ale orașului. Nici radele sau docurile Londrei nu adăpostiseră vreodată o navă avându-l drept armator pe Phileas Fogg. Acel gentleman nu apărea în niciun consiliu de administrație. Numele său nu se făcuse niciodată auzit în vreun barou de avocați, nici în Temple¹, nici în Lincoln's-inn sau Gray's-inn². Niciodată nu pledase la Curtea cancelarului sau la Curtea Reginei, nici la Finanțe nu-i apăruse numele sau la Tribunalul ecleziastic. Nu era nici industriaș, nici angrosist sau negustor, nici agricultor. El nu făcea parte nici din *Institutul regal al Marii Britanii*, nici din *Institutul londonez*, nici din *Asociația meșteșugarilor*, nici din *Institutul Russell* sau *Institutul literar al Vestului*, nici din *Institutul de Drept*, nici din acel *Institut al Artelor și Științelor reunite*, sub patronajul direct al Grațioasei Sale Maiestăți. În sfârșit, el nu aparținea niciuneia dintre numeroasele societăți care se găsesc cu duimul în capitala Angliei, începând de la *Societatea Armonicii* și până la *Societatea entomologică*, întemeiată îndeosebi în scopul distrugerii insectelor dăunătoare.

Phileas Fogg era doar membru al Reform-Club și atâta tot.

Celui care se va mira că un gentleman atât de misterios se număra printre membrii acestei respectabile asociații, îi vom răspunde că fusese primit la recomandarea fraților Baring, la care avea oricând credit deschis. De aici o anumită „influență”,

¹ (engl.) The Temple – sediul a două colegii de avocați din Londra. (Dicționar Englez-Român, Ed. Academiei, 1974)

² (engl.) The Inns of Court – cele patru școli de drept: Lincoln's Inn, Gray's Inn, the Inner Temple, the Middle Temple – ele conferă diploma de drept și se bucură de privilegiul exclusiv de a acorda înscrierea în barou. (Dicționar Englez-Român, Ed. Academiei, 1974)

datorată cecurilor sale plătite la vedere cu regularitate, prin debitul contului său curent, veșnic creditor.

Era, oare, bogat acest Phileas Fogg? Fără îndoială. Dar, în ce mod făcuse el avere, nici cei mai bine informați nu puteau spune, iar domnul Fogg era ultimul căruia se cădea să i te adresezi pentru a afla. În orice caz, nu era un risipitor, dar nici strâns la pungă nu era, deoarece își aducea contribuția oriunde și oricând printr-o faptă nobilă, folositoare sau generoasă, însă fără a bate toba și chiar păstrând anonimatul.

Pe scurt, nimeni nu putea fi mai puțin comunicativ decât acest gentleman. Vorbea cât mai puțin cu puțință și părea cu atât mai misterios, cu cât era mai tăcut. Cu toate acestea, viața lui se desfășura la lumina zilei, dar ceea ce făcea era atât de matematic zi de zi, încât închipuirea, nemulțumită, căuta dincolo de ceea ce se vedea.

Călătorise, oare? Foarte probabil, deoarece nimeni nu știa mai bine decât el harta lumii. Nu exista colțișor, oricât de îndepărtat, despre care să nu pară a deține cunoștințe amănunțite. Câteodată, dar în vorbe puține, scurte și concise, îndrepta multele zvonuri care circulau în club cu privire la călătorii pierduți sau rătăciți; el indica adevăratele probabilități, iar cuvintele sale se adevereau adeseori ca inspirate de un al doilea văz, într-atât împrejurările sfârșeau prin a-i da dreptate. Era un om care cu siguranță călătorise pretutindeni în lume – cu spiritul, cel puțin.

Este totuși sigur că de ani îndelungați Phileas Fogg nu mai părăsise Londra. Cei care aveau onoarea de a-l cunoaște puțin mai mult decât ceilalți dădeau asigurări că – în afară de drumul pe care îl parcurgea șnur în fiecare zi pentru a se deplasa de la locuința sa la club – nimeni nu putea pretinde să-l fi văzut în altă parte. Își petrecea răgazurile doar cu lectura ziarelor și jucând whist. La acest joc care se desfășura în tăcere, atât de nimerit firii sale, el câștiga adeseori, dar câștigurile nu intrau niciodată în punga sa, figurând la loc de cinste cu sume însemnate în bugetul său de binefaceri. De altfel, trebuie să recunoaștem, domnul Fogg juca în mod evident doar pentru plăcerea proprie, nu pentru

a câștiga. Jocul era pentru el o înfruntare, o luptă pentru depășirea unei dificultăți, dar o luptă fără agitație, fără deplasare, fără oboseală, ceea ce se potrivea de minune caracterului său.

Nu era știut să fi avut soție sau copii – lucru care li se poate întâmpla și celor mai respectabili oameni –, nici rude sau prieteni – ceea ce, într-adevăr, se întâmplă mai rar. Phileas Fogg trăia singur în locuința sa din Savile-Row, unde nu intra nimeni. Despre interiorul casei niciodată nu se vorbea. Un singur servitor îi era îndeajuns ca să-l servească. Luând prânzul și cina la club, la ore cronometric fixate, în aceeași sală, la aceeași masă, neintrând în relații strânse cu ceilalți, nepoftind niciun străin la el, se înapoia acasă doar pentru a dormi, la miezul nopții negreșit, fără a folosi vreodată camerele confortabile pe care Reform-Club le pune la dispoziția membrilor cercului. Din cele douăzeci și patru de ore, zece le petrecea la domiciliul său, fie pentru a se odihni, fie pentru a se ocupa de îngrijirea sa corporală. Dacă se plimba, aceasta se întâmpla mereu la fel, cu un pas măsurat, în salonul cu parchet de marchetărie sau în galeria circulară, deasupra căreia se rotunjea o boltă cu vitralii albastre, susținută de douăzeci de coloane ionice din porfir roșu. Dacă cina sau prânzeau, bucătăriile, cămărilor, pescăria, lăptăria clubului erau acelea care îi puneau pe masă delicioasele lor specialități; slujitorii clubului, persoane pline de gravitate, înveșmântate în negru, încălțate cu pantofi cu tălpi de plută, erau cei care îl serveau în veselă dintr-un porțelan special și pe o admirabilă față de masă din pânză de Saxa; paharele din cristal ale clubului erau cele care conțineau rația sa de sherry, porto sau vin roșu de Bordeaux, îmbunătățit cu vanilie și alte arome exotice; în sfârșit, erau cuburile de gheață ale clubului – adusă cu mare cheltuială din lacurile Americii – cele care îi întrețineau băuturile într-o stare satisfăcătoare de proapețime.

Dacă a trăi în acest fel înseamnă să fii un excentric, atunci trebuie să recunoaștem că excentricitatea are și părțile sale bune!

Clădirea din Savile-Row, fără a fi somptuoasă, se remarcă printr-un confort desăvârșit. De altfel, cu obiceiurile de neschimbare ale locatarului său, treburile casnice erau cât se poate de simple.

Cu toate acestea, Phileas Fogg pretindea de la singurul lui servitor o punctualitate și o îndeplinire foarte riguroasă a sarcinilor.

Chiar în ziua aceea, 2 octombrie, Phileas Fogg îl concediase pe James Forster – băiatul făcându-se vinovat de a-i fi adus pentru barba sa apă de optzeci și patru de grade Fahrenheit în loc de optzeci și șase – și acum îl aștepta pe succesorul acestuia, care trebuia să se prezinte între ora unsprezece și unsprezece și jumătate.

Phileas Fogg, așezat într-o atitudine impunătoare în fotoliul său, cu picioarele lipite unul de celălalt ca cele ale unui soldat la paradă, sprijinindu-și mâinile pe genunchi, cu spatele drept, capul sus, privea cum se deplasează limbile pendulei – mașinărie complicată, care indica orele, minutele, secunde, zilele și anul. La ora unsprezece și jumătate fix, domnul Fogg trebuia, după obiceiul său zilnic, să părăsească locuința și să meargă la Reform-Club.

În momentul acela, se auziră bătăi în ușa micului salon în care stătea Phileas Fogg.

James Forster, cel concediat, își făcu apariția.

– Noul servitor, anunță el.

Un tânăr de vreo treizeci de ani intră și salută.

– Ești francez și te numești John? îl întrebă Phileas Fogg.

– Jean, să nu vă fie cu supărare, domnule, răspunse nou-venitul, Jean Passepartout¹, o poreclă cu care am rămas și care este îndreptățită de calitatea mea înnăscută de a o scoate la capăt în orice împrejurare. Eu cred că sunt un om cinstit, domnule, dar, pentru a fi sincer, am făcut multe meserii. Am fost cântăreț pe străzi, călăreț într-un circ, am făcut acrobație ca Léotard, am dansat pe sârmă ca Blondin; apoi, m-am făcut profesor de gimnastică, pentru a-mi folosi mai bine talentele, și, în ultimul rând, am fost sergent la pompieri, la Paris. Am chiar, trecute în dosarul meu, incendii de răsunset. Dar, iată că sunt cinci ani de când am plecat din Franța și, năzuind să gust din viața de familie, acum

¹ Șperaclu... Cuvânt compus din passer = a trece și partout = pretutindeni. Prin extensie, a se descurca în orice situație. (n.tr.)

sunt valet în Anglia. Însă, fiind fără slujbă și aflând că domnul Phileas Fogg este omul cel mai strict și mai sedentar din Regatul Unit, m-am prezentat în fața dumneavoastră cu nădejdea de a trăi în liniște și de a uita până și de numele de Passepartout...

– Passepartout este pe gustul meu, răspuse gentlemanul. Mi-ai fost recomandat. Am informații mulțumitoare în ceea ce te privește. Știi care sunt condițiile mele?

– Da, domnule.

– Bine. Cât arată ceasul dumitale?

– Unsprezece și douăzeci și două de minute, răspuse Passepartout, scoțând din buzunarul de la piept un enorm ceas de argint.

– A rămas în urmă, spuse domnul Fogg.

– Să mă ierțați, domnule, dar este cu neputință.

– Rămâne în urmă cu patru minute, dar nu contează. Este suficient să știi care este abaterea. Așadar, din această clipă, ora unsprezece și douăzeci și nouă dimineața, miercuri, 2 octombrie 1872, ești în serviciul meu.

Acestea fiind zise, Phileas Fogg se ridică, își luă pălăria cu mâna stângă, o așeză pe cap cu o mișcare de automat și dispăru fără a mai spune o vorbă.

Passepartout auzi ușa de la stradă închizându-se o dată: ieșea stăpânul său; apoi, a doua oară: era predecesorul său, James Forster, care plecase la rândul său.

Passepartout rămase singur în casa din Savile-Row.

CAPITOLUL II

În care Passepartout este convins că, în sfârșit,
și-a văzut visul cu ochii

„Pe legea mea, își spuse Passepartout în sinea lui, puțin cam năucit la început, am cunoscut la doamna Tussaud niște specimene la fel de vioaie ca și noul meu stăpân!“

Aici trebuie să spunem că „specimenele“ doamnei Tussaud sunt niște figuri de ceară, foarte vizitate la Londra, cărora nu le lipsește decât graiul.

În cele câteva clipe în care îl văzuse pe Phileas Fogg, Passepartout îl cercetase la iuțeală, dar cu grijă pe viitorul lui stăpân. Era un bărbat care putea să aibă patruzeci de ani, un chip nobil și frumos, de statură înaltă, căruia nu-i stătea deloc rău o abia vizibilă burtică, cu părul blond și favoriți așijderea, cu fruntea netedă, fără riduri aparente la tâmpile, cu obrajii mai degrabă palizi decât rumeni și cu o dantură superbă. Părea să posede în cel mai mare grad ceea ce fizionomiștii numesc „odihnă în acțiune“, trăsătură comună tuturor celor care fac mai multă treabă decât zgomot. Calm, flegmatic, cu privirea senină, pleoapele imobile, era tipul desăvârșit al acelor englezi cu sânge-rece, care sunt întâlniți frecvent în Regatul Unit și pe care Angelica Kauffmann i-a zugrăvit cu un talent minunat în atitudinea lor puțin cam academică. Văzut în diversele fapte ale existenței sale, acest gentleman dădea impresia unei ființe foarte echilibrate în toată persoana sa, bine cumpănit, la fel de desăvârșit precum cronometrul lui Leroy sau Earnshaw. Într-adevăr, Phileas Fogg

era exactitatea personificată, ceea ce se vedea limpede după „expresia picioarelor și mâinilor sale“, deoarece atât la oameni, cât și la animale, membrele înseși sunt niște organe care exprimă pasiunile.

Phileas Fogg era unul dintre acei oameni exacti precum matematicile, care, niciodată zoriți, dar totdeauna gata pentru orice, sunt economi la pașii și mișcările lor. Nu făcea un pas mai mult decât se cuvenea, luând-o totdeauna pe calea cea mai scurtă. Nu-și arunca privirile aiurea în tavan. Nu-și îngăduia niciun gest de prisos. Nimeni nu-l văzuse tulburat sau emoționat. Era omul cel mai puțin grăbit din lume, deși ajungea totdeauna la timp. Cu toate acestea, este de la sine înțeles că trăia singur și, pentru a ne exprima astfel, în afara oricărei legături sociale. Știa foarte bine că în viață trebuie să lași loc pentru legături, dar, cum legăturile te fac să întârzi, el nu se „lega“ de nimeni.

Cât despre Jean, zis și Passepartout, un adevărat reprezentant al Parisului, de cinci ani de când locuia în Anglia și se îndeletnicea la Londra cu meseria de valet, căutase zadarnic un stăpân de care să poată prinde drag.

Passepartout nu era deloc unul din acei Frontin¹ sau Mascarille² care, împăunați, cu nasul pe sus, privirea sigură, goală și aspră, nu sunt decât niște insolenți caraghioși. Nu! Passepartout era un băiat de ispravă, cu o fizionomie plăcută, buzele destul de groase, gata mereu să guste sau să mângâie, o ființă blândă și săritoare, cu acel cap rotund pe care îți place să-l vezi pe umerii unui prieten. Avea ochii albaștri, rumen la față, cu o față destul de dolofană pentru a-și putea vedea el însuși pomeții obrazilor, cu pieptul lat, robust, cu musculatură vâjnoasă, având o forță herculeeană, pe care exercițiile din tinerețile sale zburdalnice o dezvoltase în mod admirabil. Părul castaniu era cam zburlit. Dacă sculptorii Antichității cunoșteau optsprezece feluri de a

dichisi părul bogat al Minervei, Passepartout nu cunoștea decât unul singur pentru a-l descâlci pe al lui: să-și treacă în grabă peria printre firele răvășite și era gata pieptănat.

Ca să afirmăm că firea expansivă a acelui tânăr se potrivea cu cea a lui Phileas Fogg, prevederea cea mai elementară nu ne-ar îngădui-o. Passepartout va fi el oare acel slujitor cu desăvârșire exact, așa cum îi trebuia stăpânului său? Nu vom vedea decât atunci când va fi la treabă. După cum știm deja, avusese o tinerețe destul de neastâmpărată, iar acum el visa la odihnă. Auzind atâtea laude pe seama caracterului metodic al englezilor și răcelii proverbiale a gentlemanilor, el veni să-și caute norocul în Anglia. Dar, până în clipa aceea, soarta nu prea îi surăsese. Nu putuse prinde rădăcini nicăieri. Slujise pe la zece case. În toate, însă, dăduse peste mofturoși, schimbători, amatori de aventuri sau de hoinăreală – ceea ce nu-l mai mulțumea pe Passepartout. Ultimul lui stăpân, tânărul lord Longsferry, membru al Parlamentului, după ce-și petrecea nopțile în „oysters-rooms“ din Hay-Market, se înapoia prea adeseori acasă adus în cărcă de polițiști. Passepartout, dorind înainte de toate să poată să-și respecte stăpânul, se încumetă să-i facă cu multă cuviință unele observații, care nu fuseseră bine primite, așa că rupse angajamentul. În aceste împrejurări află că Phileas Fogg era în căutarea unui servitor. Se informă asupra acestui gentleman. Un personaj a cărui existență era atât de ordonată, care nu lipsea niciodată nopțile de acasă, care nu călătorea, era mereu prezent, nu putea decât să-i convină. El se prezentă, fiind acceptat în împrejurările pe care le cunoaștem deja.

Passepartout – la ora unsprezece și jumătate fix – se afla, așadar, singur în casa din Savile-Row. Trecu de-ndată la inspecția locului. Străbătu clădirea din beci până în pod. Această casă bine întreținută, curată, ordonată, severă, puritană, bine organizată îi plăcu. Îi produse impresia unei frumoase cochilii de melc, dar una luminată și încălzită cu gaz, deoarece hidrogenul carburat acoperea toate nevoile de lumină și căldură. Passepartout găsi fără greutate, la al doilea etaj, camera rezervată lui. Și

¹ Personaj de valet din comedie, obraznic și spiritual. (Nouveau Petit Larousse, 1968)

² Tip de valet pungaș și intrigant, în comedia sec. XVII și XVIII. (idem)

aceasta îi plăcu. Sonerii electrice și tuburi acustice asigurau comunicarea cu apartamentele de la mezanin și primul etaj. Pe șemineu, o pendulă electrică corespundea cu cea din dormitorul lui Phileas Fogg și cele două ceasornice băteau în același timp aceeași secundă.

„Asta îmi place, chiar îmi place!“ își spuse Passepartout.

De asemenea, remarcă în camera sa o notiță afișată deasupra pendulei. Era programul serviciului zilnic. Cuprindea – începând cu ora opt dimineața, ora obișnuită la care se deștepta Phileas Fogg, până la ora unsprezece și jumătate, oră la care pleca de acasă pentru a merge să ia masa la Reform-Club – toate amănuntele serviciului: ceaiul și fripturile de la ora opt și douăzeci și trei de minute, apa pentru ras de la ora nouă și treizeci și șapte, pieptănatul de la ora zece fără douăzeci etc. Apoi, de la ora unsprezece și jumătate dimineața până la miezul nopții – oră la care se culca metodicul gentleman –, totul era notat, prevăzut, organizat. Passepartout studie programul zilnic cu o adevărată bucurie, încercând să-și întipărească în minte toate amănuntele.

Cât despre garderoba domnului, aceasta era la fel de pusă la punct și de bine concepută. Fiecare pantalon, haină sau vestă purta un număr de ordine, înregistrat într-un caiet de intrări și ieșiri, indicând cu precizie data la care, în funcție de sezon, aceste veșminte trebuiau purtate pe rând. Același lucru se întâmpla și cu încălțăminte.

Pe scurt, în această locuință din Savile-Row – care trebuie că fusese templul dezordinii în vremea ilustrului, dar împrăștiatului Sheridan – totul arăta o mobilare confortabilă și o bună stare plăcută. Nu exista bibliotecă, nici cărți, care nu și-ar fi găsit utilitatea pentru domnul Fogg, întrucât Reform-Club îi pune la dispoziție două biblioteci, una consacrată literaturii, iar cealaltă dreptului și politicii. În dormitor, un seif de mărime mijlocie, a cărui construcție îl ferea atât de incendii, cât și de furt. În casă nu existau arme, niciun fel de unelte de vânatoare sau de război. Totul denota obiceiurile cele mai pașnice cu puțință.

După ce examinează locuința în amănunt, Passepartout își frecă mâinile, chipul său dolofan se luminează și repetă, vesel:

„Chiar mi se potrivește! În sfârșit, am nimerit! Ne vom înțelege de minune, domnul Fogg și cu mine! Un om casnic și cum se cuvine! Un adevărat mecanism! Ei bine, nu mă supără deloc să fiu în serviciul unui mecanism!“

CAPITOLUL III

În care începe o discuție care ar putea
să-l coste scump pe Phileas Fogg

Phileas Fogg plecase din locuința sa din Savile-Row la ora unsprezece și jumătate și, după ce pusese de cinci sute șaptezeci și cinci de ori piciorul său drept în fața celui stâng și de cinci sute șaptezeci și șase de ori piciorul stâng în fața celui drept, ajunse la Reform-Club, clădire mare, înălțată în Pall-Mall, care nu costase mai puțin de trei milioane de lire pentru a fi construită.

Phileas Fogg se îndreptă șnur spre sala de mese, ale cărei nouă ferestre dădeau spre o minunată grădină, cu arbori deja auriți de sosirea toamnei. Acolo, se așeză la masa obișnuită, unde tacâmul îl aștepta gata pregătit. Prânzul său era alcătuit din antreuri, un pește fiert, stropit cu un sos dintre cele mai alese, „reading sauce“, un *roastbeef* bine rumenit, însoțit de ciuperci, o prăjitură umplută cu tulpinițe de revent și coacăze verzi, o bucată de *chester* – totul stropit cu câteva ceșcuțe dintr-un ceai excelent, cules special pentru bucătăria clubului.

La ora douăsprezece și patruzeci și șapte de minute, acest gentleman se sculă de la masă și se îndreptă spre salonul cel mare, o încăpere luxoasă, împodobită cu picturi frumos încadrate. Acolo, un slujitor îi înmână ziarul *Times* nedesfăcut, pe care Phileas Fogg îl desfășură cu multă grijă și migală, cu o siguranță a mâinii care denota o mare obișnuință a acestei anevoioase operațiuni. Lectura ziarului îi ocupă timpul lui Phileas Fogg până la ora trei și patruzeci și cinci de minute, iar cea a ziarului

Standard – care îi urmă – până la cină, care se desfășură după același tipic ca și prânzul, cu adăugarea unui sos „royal british“.

La ora șase fără douăzeci de minute, gentlemanul merse din nou în salonul cel mare, afundându-se în lectura ziarului *Morning Chronicle*.

O jumătate de oră mai târziu, diverși membri ai Reform-Club își făceau intrarea, apropiindu-se de șemineu, unde ardea un foc de huiă. Erau partenerii obișnuiți ai domnului Phileas Fogg, împătimiti ca și el ai jocului de *whist*: inginerul Andrew Stuart, bancherii John Sullivan și Samuel Fallentin, fabricantul de bere Thomas Flanagan, Gauthier Ralph, unul dintre administratorii Băncii Angliei – persoane bogate și influente, chiar în acel club, care numără printre membrii lui somități ale industriei și finanțelor.

– Ei bine, Ralph, întrebă Thomas Flanagan, cum mai stau lucrurile cu furtul acela?

– Ei bine, răspuse Andrew Stuart, Banca se va osteni de pomană pentru banii săi.

– Eu, dimpotrivă, nădăjduiesc, rosti Gauthier Ralph, că vom pune mâna pe făptașul furtului. Inspectorii de poliție, oameni foarte pricepuți, au fost trimiși în America și Europa, în toate porturile însemnate de imbarcare și debarcare și îi va fi foarte anevoie acestui domn să scape basma curată.

– Așadar, se cunosc semnalmentele făptașului? întrebă Andrew Stuart.

– Mai întâi, nu este vorba despre un hoț, răspuse pe un ton serios Gauthier Ralph.

– Cum să nu fie vorba despre un hoț, dacă acest individ a sustras cincizeci și cinci de mii de lire în bancnote (1 375 000 de franci)?

– Nu, răspuse Gauthier Ralph.

– Atunci este un industriaș? întrebă John Sullivan.

– *Morning Chronicle* asigură că este un gentleman.

Fogg. În timpul jocului, participanții nu vorbeau, dar între robere¹, conversația întreruptă se purta pe un ton și mai aprins.

– Eu susțin, spuse Andrew Stuart, că șansele sunt în favoarea hoțului, care este, fără umbră de îndoială, un om foarte isteț!

– Zău așa! răspunse Ralph, nu există țară în care să se poată refugia!

– Nu cred o iotă!

– Unde credeți că poate merge?

– N-am nici cea mai mică idee, răspunse Andrew Stuart, dar, în fond, pământul este destul de mare.

– Era cu multă vreme în urmă..., rosti cu jumătate de glas Phileas Fogg. Apoi: Este rândul dumneavoastră să tăiați, domnule, adăugă el întinzând cărțile spre Thomas Flanagan.

Discuția se întrerupse în timpul roberului. Dar, aproape imediat Andrew Stuart continuă:

– Cum, „cu multă vreme în urmă“! Pământul s-o fi micșorat, oare, între timp?

– Fără îndoială, răspunse Gauthier Ralph. Sunt într-un tot de părerea domnului Fogg. Pământul s-a micșorat, pentru că acum se poate parcurge de zece ori mai repede decât acum o sută de ani. Și este ceea ce, în cazul de care ne ocupăm, va face și ca cercetările să fie mult mai rapide.

– Dar înlesnește și fuga hoțului!

– Este rândul dumneavoastră, domnule Stuart! rosti din nou Phileas Fogg.

Dar neîncredătorul Stuart nu era convins și, după terminarea partidei, reluă:

– Trebuie să mărturisim, domnule Ralph, că ați găsit un mod glumeț de a spune că pământul s-a micșorat! Doar pentru că acum îți ia trei luni să-l înconjori...

– Doar optzeci de zile, întrerupse Phileas Fogg.

¹ Cele două jocuri din care se compune o partidă de bridge sau de vist. (engl. robber). (DEX)

– Într-adevăr, domnilor, adăugă John Sullivan, optzeci de zile, de când segmentul dintre Rothal și Allahabad a fost deschis pe „Great-Indian peninsular railway“, și iată socoteala pe care o face *Morning Chronicle*:

De la Londra la Suez prin Mont-Cenis și Brindisi, căi ferate și pacheboturi.....	7 zile
De la Suez la Bombay, pachebot.....	13 zile
De la Bombay la Calcutta, cale ferată.....	3 zile
De la Calcutta la Hong Kong (China), pachebot.....	13 zile
De la Hong Kong la Yokohama (Japonia), pachebot.	6 zile
De la Yokohama la San Francisco, pachebot.....	22 de zile
De la San Francisco la New York, cale ferată.....	7 zile
De la New York la Londra, pachebot și cale ferată.....	9 zile

Total..... 80 de zile

– Da, optzeci de zile! exclamă Andrew Stuart, care, din nebagare de seamă, tăie un atu, dar fără a pune la socoteală timpul rău, vânturile potrivnice, naufragiile, deraierile etc.

– Ba ținând seama de toate acestea, răspunse Phileas Fogg continuând să joace, deoarece, de data aceasta, discuția nu mai respecta *whist*-ul.

– Chiar dacă hindușii sau indienii scot șinele! exclamă înfierbântat Andrew Stuart, dacă opresc trenurile, jefuiesc furgoanele și scalpeză călătorii!

– Chiar așa, răspunse Phileas Fogg, care, dându-și cărțile pe față, adăugă: Două atuuri mari.

Andrew Stuart, căruia îi venise rândul să „facă“ cărțile, le adună, spunând:

– În teorie aveți dreptate, domnule Fogg, dar în practică...

– Și în practică, domnule Stuart.

– Tare aș vrea să vă văd făcând acest lucru.

– Numai de dumneavoastră depinde. Să plecăm împreună!